

For the dissertation work of Sagtaganov Zhaxybek Ilesbekovich on the topic "Modern approaches to the rehabilitation of patients with rheumatoid arthritis", recommended for the degree of Doctor of Philosophy (PhD) in the educational program 8D10141 "Medicine".

WRITTEN OPINION OF THE REVIEWER

№	Criteria	Compliance with criteria (drawing one of the answer options)	Justification of the position of the official reviewer (italicized note)
1.	Compliance of the topic of the dissertation (date of approval) with the directions of development of science and / or state programs	1.1 Compliance with priority areas of science development and / or state programs: 1) the dissertation was completed within the framework of a project or Target program financed from the state budget (specify the name and number of the project or program); 2) the dissertation was completed within the framework of another state program (specify the name of the program); 3) the dissertation corresponds to the priority direction of development of science (indicating the direction), approved by the higher scientific and technical commission under the Government of the Republic of Kazakhstan.	The dissertation research work of Sagtaganov Zhaxybek Ilesbekovich on the topic "modern approaches to the rehabilitation of patients with rheumatoid arthritis" corresponds to the priority direction for the development of science, approved by the higher scientific and technical commission "Science of life and health" under the Government of the Republic of Kazakhstan.
2.	Scientific significance	The work makes /does not make a significant contribution to science, and its significance is revealed /undiscovered.	The dissertation research work of a PhD candidate makes a significant contribution to science, and the importance of the work is revealed in detail. The relevance of this dissertation research work is beyond doubt. The purpose and objectives

			of the study are entirely consistent with the needs of modern rheumatological practice. The results of the study prove the relevance and novelty of the topic. The theoretical principles and practical results of the dissertation work, particularly "Modern approaches to the rehabilitation of patients with rheumatoid arthritis," are recommended for use in research and clinical practice of medical institutions. In addition, as a result of the dissertation research, two copyright certificates were obtained. The questionnaire, designed to assess doctors' understanding of the use and management of rehabilitation methods in rheumatoid arthritis (RA), can also be effectively used to study other rheumatological diseases. The results of the dissertation work were published in high-ranking journals (Scopus, Web of Science), indicating the scientific community's high interest in the research topic.
3.	The principle of self-writing	Self-recording level: 1) high; 2) medium; 3) low; 4) he did not write himself.	This dissertation work is an independent and full-fledged scientific study. Zh. I. Sagtaganov, in the course of the study, showed the ability to work independently at a high level. The PhD candidate directly and actively participated in all stages of research work, effectively using modern scientific methods to fulfill the goals and objectives of the dissertation. In addition, he independently formed the necessary database for conducting research. The statistical analysis of the collected materials was carried out per modern scientific standards. This made it possible to correctly interpret the study's results, draw accurate scientific conclusions, and make practice-oriented recommendations. The PhD candidate's activity is reflected in his published works, and he is mentioned as the first author in most scientific articles.
4.	The principle of internal unity	4.1 Justification of the relevance of the dissertation: 1) based on; 2) partially justified;	The relevance of the research work is determined by the high importance of this problem in Kazakhstan and World medicine. Since RA is a chronic inflammatory disease that, in addition to damaging the joints, affects various body

		3) unsubstantiated.	systems, developing effective rehabilitation methods is one of the most critical problems of modern clinical medicine. Decreased ability to work and high disability rates in patients with RA also determine the social and economic consequences of this disease. During the study, the PhD candidate developed modern approaches to rehabilitating patients with RA and made specific recommendations. Increasing the knowledge of first-level medical personnel (therapists, general practitioners, rehabilitologists) about the methods of RA rehabilitation, introducing rehabilitation measures in the early stages, and beginning timely treatment are some of the most critical aspects of the study. In his work, the PhD candidate analyzed demographic, clinical, and anamnestic data of RA patients and identified the main factors affecting the effectiveness of rehabilitation measures. In addition, he comprehensively studied the effectiveness of rehabilitation methods aimed at improving patients' quality of life.
		4.2 The content of the dissertation determines the topic of the dissertation:	All publications fully cover the topic of dissertation research. The PhD candidate has published review articles, original research, and case-based review articles that fully reveal the original goals and objectives of the dissertation. All published works fully correspond to the topic of study. The scientific goals and objectives set by the author were fully implemented, and the necessary results were achieved.
		1) determines;	
		2) partially determines;	
		3) does not specify.	The aim and objectives of the dissertation work are determined based on literary analysis and personal data on the problem under study. The study's goals are clearly formulated and aimed at achieving the purpose of the study. The aim and objectives of the dissertation research work fully correspond to the declared topic of the dissertation.
		4.3. The aim and objectives correspond to the topic of the dissertation:	
		1) matches;	
		2) partially matches;	
		3) does not match.	

		4.4. All sections and provisions of the dissertation are logically connected:	All the scientific works published by the PhD candidate are closely interconnected and complement each other. The literature review on the topic "modern approaches to the rehabilitation of patients with rheumatoid arthritis" shows in detail how much this problem has been studied today. Each published article is considered a logical continuation and complementary of previous studies. The conclusions based on the study's results fully substantiate the main scientific findings of the dissertation work and correspond to the goals and objectives set. The practical recommendations proposed by the PhD candidate are based on the study's results and contain specific methodological guidelines for rehabilitating RA patients. These recommendations include modern rehabilitation methods to restore functional capabilities and improve patients' quality of life in RA.
		1) fully connected;	
		2) partially connected;	
		3) not connected.	
		4.5 New solutions (principles, methods) proposed by the author are proven and evaluated in comparison with already known solutions:	The author conducted a deep and comprehensive critical analysis of modern literature. The current scientific data on the study's topic are carefully evaluated and proven, and the main methods used in domestic and foreign health practices were identified. Based on these data, the author formed his point of view and proposed a set of specific proposals and solutions related to the topic.
		1) there is a critical analysis;	
		2) the analysis was carried out partially;	
		3) the analysis is based not on one's own opinion but on the references of other authors;	
		4) no analysis.	
		5.1 Are the scientific results and rules new?	The dissertation research results are innovative and fully correspond to the set goals. In the course of the work, the clinical feasibility of rehabilitation of RA patients has been improved, and early rehabilitation measures prevent
		1) entirely new;	
		2) partially new (25-75% new);	
5.	Principle of scientific innovation		

		3) not new (new, less than 25%).	complications and improve the quality of life. Also, in the course of research, it turned out that concomitant pathologies, especially coronary heart disease, are more common in patients with RA. This is due to the insufficient awareness of general practitioners in rheumatological care. In this regard, the author has developed a set of practical recommendations for rehabilitating RA patients. These recommendations are intended for medical workers, as well as for residents of medical universities.
		5.2 Are the conclusions of the dissertation new?	The conclusions of the dissertation research are wholly new and correspond to the set ideal. The study results showed that modern approaches to rehabilitating RA patients can restore their functional capabilities and significantly improve their quality of life. Since the chronic course of RA leads to joint deformities and disability, it is crucial to prepare comprehensive rehabilitation methods. The study found that the spread of the disease and insufficient doctors' awareness about rehabilitation methods contribute to the delay in rehabilitation measures. Increasing the awareness of therapists and general practitioners on strategies for early diagnosis and rehabilitation of RA contributes to patients receiving timely medical care and avoiding complications. This, in turn, will improve patients' quality of life and reduce disability. In this regard, "modern approaches to rehabilitating patients with RA" have been developed. Methodological recommendations were presented as guidelines for medical workers providing rheumatological care.
		1) entirely new;	
		2) partially new (25-75% new);	
		3) not new (new, less than 25%).	
		5.3 Are technical, technological, economic, or management decisions new and justified?	Technical and management solutions are entirely new and justified. During the research, the PhD candidate developed instructions for the clinical work of the medical center of "Medicare" LLP in Shymkent and the clinical work of the
		1) entirely new;	
		2) partially new (25-75% new);	

		3) not new (new, less than 25%).	"City Hospital No. 2" of Shymkent (Act of Implementation, 2024) and also received 2 author's certificates.
6.	Validity of the main conclusions	All major conclusions are based /not based on extensive evidence from a scientific point of view (for qualitative research (qualitative research) and training areas in the arts and humanities).	The conclusions and provisions of the dissertation work are based on a sufficiently large and comprehensive study using justified methods and a thorough analysis of the results. The scientific apparatus of the dissertation research is professionally built and has no logical contradictions. The PhD candidate has published articles in scientific journals ("Rheumatology International" (Germany)), which represent evidence-based medicine.
7.	The main provisions issued for protection	For each rule, it is necessary to answer the following questions individually:	The first rule issued for protection: the introduction of Complementary and alternative medicine methods (yoga, meditation) into complex therapy contributes to reducing the intensity of pain syndrome in RA patients, expanding the range of motion of the joints, and increasing overall functional activity. The study results showed that yoga and meditation reduce inflammation levels and increase stress resistance, relieving the clinical symptoms of RA. The listed methods help increase patients' physical activity and improve their quality of life. The rule is proven, innovative, and suitable for widespread use. The results were published in the international peer-reviewed journal Rheumatology International. The second rule issued for protection: introducing alternative methods (yoga, meditation) into medical practice reduces the need for pharmacological drugs. This reduces the likelihood of side effects and increases patients' commitment to long-term treatment. The study proved the effectiveness of combining pharmacotherapy and alternative methods: patients' dependence on medication for pain management was reduced, contributing to decreased adverse health effects. In addition, yoga and meditation increased the
		7.1 Is the rule proven?	
		1) proven;	
		2) proven approximately;	
		3) almost unproven;	
		4) not proven;	
		5) it is impossible to verify that the rule is proven in this statement.	
		7.2 Is it trivial?	
		1) yes;	
		2) no;	
		3) verifying that the rule is trivial is impossible in this statement.	
		7.3 Is it new?	
		1) yes;	
		2) no;	
		3) in this statement, verifying the novelty of the rule is impossible.	
		7.4 Application level:	

		1) narrow;	effectiveness of long-term rehabilitation and improved the psycho-emotional state of patients. The rule is proven, innovative, and suitable for widespread use. The results were published in the international peer-reviewed journal Rheumatology International. The third rule issued for protection is that the rehabilitation program, which includes yoga and Oriental Medicine methods, shows high efficiency in improving the psycho-emotional state of RA patients, increasing their quality of life, and accelerating their social adaptation. The study's results proved that yoga and meditation have a positive effect both physically and psychologically. These methods can reduce stress, improve sleep quality, and reduce symptoms of depression. The adaptation of patients to the social environment is accelerated, and they are encouraged to lead an active lifestyle. The regulation is proven, innovative, and suitable for widespread use. Two copyright certificates and two acts of introduction have been obtained, and the results are published in the international peer-reviewed journal Rheumatology International. The fourth rule is protected: individual rehabilitation programs significantly expand the range of available treatment methods, considering the peculiarities of the coexistence of RA with cardiovascular diseases. This approach will increase the effectiveness of comprehensive rehabilitation and improve patients' quality of life. Individual rehabilitation programs are built to consider concomitant diseases of the cardiovascular system and adapt to each patient's clinical condition. This method increases the effectiveness of therapeutic measures and positively affects patients' overall health.
		2) medium;	
		3) wide	
		4) this statement makes checking the rule's application level impossible.	
		7.5 Is it proven in the article?	
		1) yes;	
		2) no	
		3) in this statement, it is impossible to verify that the provision in the article is substantiated.	

			The rule is proven, innovative, and suitable for widespread use. The results were published in the international peer-reviewed journal Rheumatology International.
8.	The principle of consistency.	8.1 Methodology selection-based or methodology clearly written:	The choice of research methods is justified and fully corresponds to the tasks set. The dissertation research is based on a broad, detailed methodology, including correct literature search strategies. The research methods are as follows: Retrospective study: data from 143 patients were analyzed, among which the results of various clinical manifestations of RA and rehabilitation measures were considered. Study of clinical cases: Clinical cases of RA in the world practice and the Turkestan region were studied, allowing local features to be identified.
	Sources and consistency of the information provided	1) yes;	
		2) no.	
		8.2 The results of the dissertation work are obtained using modern methods of scientific research and methods of processing and interpreting data using computer technologies:	The representative selection and use of the correct statistical processing methods through the data processing programs IBM SPSS, version 20, and IBM SPSS Statistics, version 26, allowed the PhD candidate to interpret the data correctly and formulate reliable conclusions.
		1) yes;	
		2) no.	
		8.3 Theoretical conclusions, models, identified interrelationships, and patterns are proven and confirmed by experimental research (for areas of training in Pedagogical Sciences, the results are proved based on a pedagogical experiment):	Theoretical conclusions and identified interrelationships and patterns are proved and confirmed by correct and appropriate calculations of statistical indicators.
		1) yes;	

		2) no.	
		8.4 Important statements are supported / partially confirmed / not confirmed by references to specific and reliable scientific literature.	The author discusses in detail all the requirements and provisions proposed by the author for protection in the world community through social networks and quotes, and references to relevant and reliable scientific literature are provided.
		8.5 The list of references is sufficient /insufficient for a literary review.	The PhD candidate studied a sufficient amount of literature sources, which, according to published articles, amounted to 273 sources.
9	The principle of practical value	9.1 Theoretical significance of the dissertation:	The theoretical significance of scientific work is beyond doubt, and the results can be used in educational and methodological processes among residents and applied in practice among GPs, therapists, and rheumatologists.
		1) there is;	
		2) there is no.	
		9.2 The dissertation is of practical importance and has a high probability of applying the results obtained in practice:	The dissertation research is of practical importance. Based on the study's results, the PhD candidate developed "recommendations on modern approaches to rehabilitating patients with RA." The recommendations were included in the clinical and research work of medical organizations (confirmed by the author's certificate and acts of implementation).
		1) yes;	
		2) no.	
		9.3 Are the practical recommendations New?	Practice recommendations are entirely new. As a result of the dissertation research, the PhD candidate received 2 certificates for entering data into the State Register of Rights to copyrighted objects (Republic of Kazakhstan): "Yoga review of the situation as an additional therapy for rheumatoid arthritis", September 3, 2024 No. 49379; "The role of physiotherapy and rehabilitation in the treatment of rheumatoid arthritis and cardiovascular diseases", September 3, 2024 No. 49380.
		1) entirely new;	
		2) partially new (25-75% new); 3) not new (new, less than 25%).	
10.	Quality of writing and design	Academic writing quality:	The dissertation work is represented by 5 articles published in international peer-reviewed journals in the Web of Science Core Collection and Scopus databases. The work
		1) high;	
		2) medium;	

		3) below average; 4) low.	distinguishes itself by straightforward narrative, logical narration, and a good narration style. The quality of academic writing is high.
11.	Notes to the dissertation		Scientific works are written at a high level. There are no warnings.
12.	The scientific level of the PhD candidate's articles on the research topic (if the dissertation is defended in the form of a series of articles, official reviewers study the scientific level of each article of the PhD candidate on the research topic)	1. Article: «Assessment of complementary and alternative medicine methods in the management of ankylosing spondylitis, rheumatoid arthritis, and fibromyalgia syndrome» <u>Scientific level:</u> this article discusses the importance of individual treatment approaches for patients with rheumatological diseases (ankylosing spondylitis, RA, fibromyalgia). Among them, measures will be analyzed to correct contractures by prosthetics, rehabilitation of the respiratory and cardiovascular system functions, and restoration of walking function. The benefits of complementary and alternative medicine methods carried out under the supervision of Physical Medicine and rehabilitation specialists are also highlighted. The article testifies to the need for close cooperation between rheumatologists and specialists in rehabilitation. 2. Article: «The effectiveness of yoga as a form of exercise in the management of rheumatic diseases» <u>Scientific level:</u> this review describes some of the positive effects of yoga in terms of reducing disease activity in rheumatic diseases, reducing musculoskeletal complaints, improving psychosocial well-being, and increasing disability and quality of life. However, the lack of consistent data regarding the effectiveness of yoga and the lack of large-scale, high-methodological-quality research are also discussed. In the future, the growth of interest in yoga is predicted, and due to its high level of safety, yoga may take an important place among drug-free methods in the treatment of rheumatic diseases. 3. Article: «Yoga as a complementary therapy for rheumatoid arthritis: a case-based review» <u>Scientific level:</u> this article reports the results of a three-month yoga program conducted on ten patients. The average age of patients was 52.6 years, and the duration of the disease ranged from 24 to 204 months. Most patients (70%) practiced yoga more than three times a week; each session was, on average, 45 minutes. According to the study results, the duration of morning tetanus, pain level (VAS scale), and the disease activity decreased. These data indicate yoga's potential effectiveness in treating RA patients.	

		4. Article: «Managing rheumatoid arthritis and cardiovascular disease: the role of physical medicine and rehabilitation» <u>Scientific level:</u> This study analyzed 143 patients with RA and concomitant cardiovascular diseases. Most patients are women, and the average age is 58 years. The most common concomitant pathology is arterial hypertension (3rd degree in 51%). It was observed that only 40.6% of patients participated in physical rehabilitation, of which those who practiced yoga had a significant decrease in pain levels and the duration of morning tetanus, as well as a better DAS-28 indicator and cholesterol levels. These data indicate the critical role of physical rehabilitation and exercise, such as yoga, in managing RA and cardiovascular pathologies comprehensively. 5. Article: «Complex rehabilitation of patients with rheumatoid arthritis» <u>Scientific level:</u> this paper describes the effectiveness of a comprehensive rehabilitation program in two clinical conditions, which include moderate-intensity walking, yoga, and diet therapy. As a result, the number of painful and swollen joints decreased, the level of pain (VAS) decreased, and the time of morning cramps decreased. In addition, it was achieved that patients lose weight and reduce their body weight index. In the first patient, the number of painful joints decreased from 22 to 8, swollen joints decreased from 16 to 4, and the time of morning cramps was reduced by 70 minutes. In the second patient, these indicators decreased by 2 out of 13 and 1 out of 7, respectively. These data prove the effectiveness of comprehensive rehabilitation in improving the functionality and quality of life of patients with RA. All PhD candidate's articles are characterized by complete scientific novelty, relevance, and the choice of correct and evidence-based methods. Sagtaganov Zh.I.'s scientific articles are essential to the Republic of Kazakhstan and the international community. They contribute to developing science, health care, and educational processes in this area, solving urgent problems, and forming priorities for making effective political decisions.
13.	The decision of the official reviewer (by paragraph 28 of this sample regulation)	The dissertation titled "Modern Approaches to the Rehabilitation of Patients with Rheumatoid Arthritis" is a comprehensive scientific study that adheres to internal consistency, practical significance, scientific novelty, coherence, and academic integrity principles. It meets the requirements for a dissertation for the Doctor of Philosophy (PhD) degree in medicine, as outlined by the Committee for Control in the Field of Education and Science of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan. The applicant, Sagtaganov Zhaxybek Ilesbekovich, deserves the Doctor of Philosophy (PhD) award in the educational program 8D10141 – "Medicine."

Official reviewers indicate one of the following solutions in their reviews:

- 1) awarding the degree of Doctor of Philosophy (PhD) or doctor of profile;
- 2) sending a dissertation for revision (except for cases when the dissertation is defended in the form of a series of articles);
- 3) refusal to award the degree of Doctor of Philosophy (PhD) or Doctor of profile

Copies of reviews of official reviewers are provided to PhD candidate no later than 5 (five) working days before the defense of the dissertation.

Official reviewer:

**Associate Professor, PhD, Department of Internal Medicine No. 3,
Bogomolets National Medical University, Kyiv, Ukraine.**

(signature) **Dmytro Fedkov**

8D10141 «Медицина» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін ұсынылған Сағтаганов Жаксыбек Илесбековичтің «Ревматоидты артритпен ауыратын науқастарды оңалтудың заманауи тәсілдері» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми

РЕЦЕНЗЕНТТІҢ ЖАЗБАША ПІКІРІ

р/н №	Өлшемшарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету); 2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету); 3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.	Жаксыбек Илесбекович Сағтагановтың «Ревматоидты артритпен ауыратын науқастарды оңалтудың заманауи тәсілдері» тақырыбы бойынша жасалған диссертациялық зерттеу жұмысы Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы «Өмір және денсаулық туралы ғылым» жоғары ғылыми-техникалық комиссиясы бекіткен ғылымды дамытудың басым бағытына сәйкес келеді.

2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Докторанттың диссертациялық зерттеу жұмысы ғылымға айтарлықтай үлес қосады, әрі жұмыстың маңыздылығы жан-жақты ашылған. Бұл диссертациялық зерттеу жұмысының өзектілігі күмән тудырмайды. Зерттеудің мақсаты мен міндеттері қазіргі ревматологиялық тәжірибенің қажеттіліктеріне толық сәйкес келеді. Зерттеу нәтижелері тақырыптың өзектілігі мен жаңашылдығын дәлелдейді. Диссертациялық жұмыстың теориялық қағидалары мен тәжірибелік нәтижелері, атап айтқанда «Ревматоидты артритпен ауыратын науқастарды оңалтудың заманауи тәсілдері», медициналық мекемелердің ғылыми-зерттеу және клиникалық тәжірибесінде қолдануға ұсынылады. Сонымен қатар, диссертациялық зерттеу нәтижесінде екі авторлық куәлік алынды. Дәрігерлердің ревматоидты артрит кезінде оңалту әдістерін қолдану және басқару туралы түсінігін бағалауға арналған сауалнама басқа да ревматологиялық ауруларды зерттеуде тиімді пайдаланылуы мүмкін. Диссертациялық жұмыстың нәтижелері жоғары рейтингтік журналдарда (Scopus, Web of Science) жарияланды, бұл ғылыми қауымдастықтың зерттеу тақырыбына деген жоғары қызығушылығын көрсетеді.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған.	Бұл диссертациялық жұмыс өз бетінше аяқталған әрі толыққанды ғылыми зерттеу болып табылады. Ж.И. Сағтаганов зерттеу барысында жоғары деңгейдегі өздігінен жұмыс істей алу қабілетін көрсетті. Докторант диссертацияның мақсаттары мен міндеттерін орындау үшін заманауи ғылыми әдістерді тиімді қолданып, зерттеу жұмысының барлық кезеңдеріне тікелей және белсенді түрде қатысқан. Сонымен қатар, зерттеу жүргізу үшін қажетті дерекқорды дербес қалыптастырған. Жиналған материалдарға жүргізілген

			статистикалық талдау қазіргі ғылыми стандарттарға сай орындалды. Бұл зерттеу нәтижелерін дұрыс түсіндіріп, нақты ғылыми қорытындылар шығаруға және тәжірибеге бағытталған ұсыныстар жасауға мүмкіндік берді. Докторанттың ғылыми қызметтегі белсенділігі оның жарияланған еңбектерінен көрініс табады – ол ғылыми мақалалардың көпшілігінде бірінші автор ретінде аталған.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі:	Зерттеу жұмысының өзектілігі Қазақстанда да, әлемдік медицинада да бұл мәселенің жоғары маңыздылығымен анықталады. Ревматоидты артрит (РА) – буындарды зақымдаумен қатар, ағзаның түрлі жүйелеріне әсер ететін созылмалы қабыну ауруы болғандықтан, оның тиімді оңалту әдістерін әзірлеу қазіргі клиникалық медицинаның маңызды мәселелерінің бірі болып табылады. Ревматоидты артритпен ауыратын науқастарда еңбекке қабілеттіліктің төмендеуі және мүгедектік деңгейінің жоғары болуы бұл аурудың әлеуметтік және экономикалық салдарын да айқындайды. Докторант зерттеу барысында ревматоидты артритпен ауыратын науқастарды оңалтудың заманауи тәсілдерін әзірлеп, нақты ұсыныстар жасады. Бірінші деңгейдегі медициналық қызметкерлердің (терапевтер, жалпы тәжірибелік дәрігерлер, реабилитологтар) ревматоидты артритті оңалту әдістері туралы білімін арттыру, ерте кезеңдерде оңалту шараларын енгізу және уақытылы емдеуді бастау зерттеудің маңызды аспектілерінің бірі болып табылады. Докторант өз жұмысында ревматоидты артритпен ауыратын науқастардың демографиялық, клиникалық және анамнестикалық деректерін талдап, оңалту шараларының тиімділігіне әсер ететін негізгі факторларды анықтады. Сонымен қатар, науқастардың
		1) негізделген;	
		2) ішінара негізделген;	
		3) негізделмеген.	

			өмір сүру сапасын жақсартуға бағытталған оңалту әдістерінің тиімділігін жан-жақты зерттеді.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды:	Барлық жарияланымдар диссертациялық зерттеу тақырыбын толықтай қамтиды. Докторант диссертацияның бастапқы мақсаттары мен міндеттерін толық ашатын шолу мақалалары, түпнұсқа (original) зерттеулер және жағдайға негізделген шолу (case-based review) мақалаларын жариялады. Жарияланған жұмыстардың барлығы зерттеу тақырыбына толық сәйкес келеді. Автор қойған ғылыми мақсаттар мен міндеттер толықтай орындалып, қажетті нәтижелерге қол жеткізілді.
		1) айқындайды;	
		2) ішінара айқындайды;	
		3) айқындамайды.	
		4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді:	Диссертациялық жұмыстың мақсаты мен міндеттері әдеби талдау және зерттелетін мәселе бойынша жеке мәліметтер негізінде анықталған. Зерттеудің міндеттері нақты тұжырымдалған және зерттеудің мақсатына жетуге бағытталған. Диссертациялық зерттеу жұмысының мақсаты мен міндеті диссертацияның жарияланған тақырыбына толық сәйкес келеді.
		1) сәйкес келеді;	
		2) ішінара сәйкес келеді;	
		3) сәйкес келмейді.	
		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан:	Докторанттың жариялаған барлық ғылыми еңбектері өзара тығыз байланыста болып, бірін-бірі толықтырып отырады. «Ревматоидты артритпен ауыратын науқастарды оңалтудың заманауи тәсілдері» тақырыбындағы әдеби шолу қазіргі таңда бұл мәселенің қаншалықты зерттелгенін жан-жақты көрсетеді. Әрбір жарияланған мақала алдыңғы зерттеулердің логикалық жалғасы әрі толықтырушы бөлігі ретінде қарастырылады. Зерттеу нәтижелеріне сүйене отырып жасалған қорытындылар диссертациялық жұмыстың негізгі ғылыми тұжырымдарын толықтай дәлелдейді және қойылған мақсаттар мен міндеттерге сай келеді. Докторант ұсынған практикалық ұсыныстар зерттеу нәтижелеріне негізделген және ревматоидты артритпен
		1) толық байланысқан;	
		2) ішінара байланысқан;	
		3) байланыс жоқ.	

			ауыратын науқастарды оңалтуға арналған нақты әдістемелік нұсқауларды қамтиды. Бұл ұсыныстар ревматоидты артрит кезінде функционалдық мүмкіндіктерді қалпына келтіруге және науқастардың өмір сүру сапасын арттыруға бағытталған заманауи оңалту әдістерін қамтиды.
		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:	Автор заманауи әдебиеттерге терең және жан-жақты сыни талдау жүргізген. Зерттеу тақырыбы бойынша қазіргі ғылыми деректер мұқият бағаланған және дәлелденген, понедельник-ақ отандық және шетелдік денсаулық сақтау тәжірибесінде қолданылатын негізгі әдістер айқындалған. Осы мәліметтерді негізге ала отырып, автор өзінің көзқарасын қалыптастырып, тақырыпқа қатысты нақты ұсыныстар мен шешімдер кешенін ұсынған
		1) сыни талдау бар;	
		2) талдау ішінара жүргізілген;	
		3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген;	
		4) талдау жоқ.	
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма?	Диссертационныелық зерттеу нәтижелері жаңашыл сипатқа ие болып, қойылған міндеттерге толық сәйкес келеді. Жүргізілген жұмыс барысында ревматоидты артритпен (РА) ауыратын науқастарды оңалтудың клиникалық тиімділігі дәлелденіп, ерте оңалту шаралары асқынулардың алдын алатыны және өмір сапасын жақсартатыны анықталды. Сондай-ақ зерттеу барысында РА-мен ауыратын науқастарда қатар жүретін патологиялар, әсіресе жүректің ишемиялық ауруларының жиі кездесетіні белгілі болды. Бұл жалпы тәжірибелі дәрігерлердің ревматологиялық көмек көрсету саласында жеткіліксіз хабардар болуымен байланысты. Осыған орай, автор ревматоидты артритпен ауыратын науқастарды оңалту бойынша практикалық ұсыныстар кешенін әзірледі. Бұл ұсыныстарды медицина қызметкерлеріне, сондай-ақ
		1) толығымен жаңа;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	

			медициналық жоғары оқу орындарының резидентеріне арналған.
		5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма?	Диссертациялық зерттеудің қорытындылары толығымен жаңа және қойылған міндеттерге сәйкес келеді. Зерттеу нәтижелері ревматоидты артритпен ауыратын науқастарды оңалтудың заманауи тәсілдері олардың функциональниедық мүмкіндіктерін қалпына келтіріп, өмір сүру сапасын айтарлықтай жақсартуға мүмкіндік беретінін көрсетті. Ревматоиды артриттің созылмалы ағымы буындардың деформациясына және мүгедеттікке алып келетіндіктен, кешенді оңалту әдістерін даярлау маңызды. Зерттеу барысында аурудың таралуы мен дәрігерлердің оңалту әдістері туралы жеткіліксіз хабардар болуы оңалту шараларының кешігуіне ықпал ететіні анықталды. Терапевттердің және жалпы тәжірибелі дәрігерлердің ревматоидты артритті ерте диагностику мен оңалту әдістерін қолдану бойынша хабардарлығын арттыру науқастардың уақтылы медициналық көмек алуына және асқынуларды болдырмауға ықпал етеді. Бұл өз кезегінде науқастардың өмір сүру сапасын жақсартуға және мүгедектік деңгейін төмендетуге мүмкіндік береді. Осыған орай «Ревматоидты артритпен ауыратын науқастарды оңалтудың заманауи тәсілдері» әзірленді. Әдістемелік ұсыныстар ревматологиялық көмек көрсететін медицина қызметкерлеріне арналған нұсқаулық ретінде ұсынылды.
		1) толығымен жаңа;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	
		5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе?	Техникалық және басқару шешімдері толығымен жаңа және негізделген. Жүргізілген ғылыми зерттеу барысында докторант Шымкент қаласындағы «Медикер» ЖШС медициналық орталығының клиникалық жұмысына, Шымкент қаласының «№ 2 қалалық ауруханасы» клиникалық және жұмысына
		1) толығымен жаңа;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	

		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	нұсқаулық (Енгізу актісі, 2024), әзірледі Сондай-ақ 2 авторлық куәлік алынды.
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research (куолитатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).	Диссертациялық жұмыстың қорытындылары мен ережелері негізделген әдістер мен нәтижелерді мұқият талдауды қолдана отырып, жеткілікті көлемде және жан-жақты зерттеуге негізделген. Диссертациялық зерттеудің ғылыми аппараты кәсіби түрде құрылған және логикалық қайшылықтары жоқ. Докторант ғылыми- дәлелдемелік медицинаны ұсынатын ғылыми журналдарда («Rheumatology International» (Германия)) мақалаларын жариялады.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер	Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет:	Қорғауға шығарылған бірінші ереже: Қосымша және баламалы медицина әдістерін (йога, медитация) кешенді терапияға енгізу ревматоидты артритпен ауыратын науқастардың ауырсыну синдромының қарқындылығын төмендетуге, буындардың қозғалыс ауқымын кеңейтуге және жалпы функционалдық белсенділікті арттыруға ықпал етеді. Зерттеу нәтижелері йога мен медитацияның қабыну деңгейін азайтып, стресске төзімділікті күшейтетінін көрсетті, бұл ревматоидты артриттің клиникалық белгілерін жеңілдетеді. Аталған әдістер науқастардың физикалық белсенділігін арттырып, олардың өмір сапасын жақсартуға көмектеседі. Ереже дәлелденген, жаңашыл және кеңінен қолдануға қолайлы; нәтижелері Rheumatology International халықаралық рецензияланатын журналында жарияланған. Қорғауға шығарылған екінші ереже: Баламалы әдістерді (йога, медитация) медициналық практикаға енгізу фармакологиялық препараттарға деген қажеттілікті азайтады. Бұл жанама әсерлердің
		7.1 Ереже дәлелденді ме?	
		1) дәлелденді;	
		2) шамамен дәлелденді;	
		3) шамамен дәлелденбеді;	
		4) дәлелденбеді;	
		5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	
		7.2 Тривиалды ма?	
		1) ия;	
		2) жоқ;	
		3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес.	
		7.3 Жаңа ма?	
		1) ия;	
		2) жоқ;	

		3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес.	ықтималдығын төмендетіп, пациенттердің ұзақ мерзімді емге адалдығын арттырады. Зерттеу барысында фармакотерапия мен баламалы әдістерді біріктірудің тиімділігі дәлелденді: науқастардың ауырсынуды басқару үшін дәрі-дәрмекке тәуелділігі азайып, денсаулыққа кері әсерлердің төмендеуіне ықпал етті. Сонымен қатар, йога мен медитация ұзақ мерзімді оңалтудың тиімділігін арттырып, пациенттердің психоэмоционалдық жай-күйін жақсартты. Ереже дәлелденген, жаңашыл және кеңінен қолдануға қолайлы; нәтижелері Rheumatology International халықаралық рецензияланатын журналында жарияланған. Қорғауға шығарылған үшінші ереже: Йога және шығыс медицинасының әдістерін қамтитын оңалту бағдарламасы ревматоидты артритпен ауыратын науқастардың психоэмоционалдық жағдайын жақсартуда, өмір сапасын арттыруда және олардың әлеуметтік бейімделуін жеделдетуде жоғары тиімділік көрсетеді. Зерттеу нәтижелері йога мен медитацияның тек физикалық қана емес, психологиялық тұрғыдан да оң әсер ететінін дәлелдеді. Бұл әдістер стрессті азайтып, ұйқы сапасын жақсартады және депрессия белгілерін төмендетеді. Науқастардың әлеуметтік ортаға бейімделуі жеделдеп, белсенді өмір салтын ұстануға ынталанады. Ереже дәлелденген, жаңашыл және кеңінен қолдануға қолайлы; 2 авторлық куәлік пен 2 енгізу актісі алынды, сондай-ақ нәтижелері Rheumatology International халықаралық рецензияланатын журналында жарияланған. Қорғауға шығарылған төртінші ереже: Жеке оңалту бағдарламаларын қолдану ревматоидты артриттің
		7.4 Қолдану деңгейі:	
		1) тар;	
		2) орташа;	
		3) кең	
		4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес.	
		7.5 Мақалада дәлелденген бе?	
		1) ия;	
		2) жоқ	
		3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	

			жүрек-қан тамырлары ауруларымен қатар жүру ерекшеліктерін ескере отырып, қолжетімді емдеу әдістерінің ауқымын айтарлықтай кеңейтеді. Бұл тәсіл кешенді оңалтудың тиімділігін арттырып, науқастардың өмір сапасын жақсартады. Жеке оңалту бағдарламалары әр науқастың клиникалық жағдайына бейімделіп, жүрек-қан тамыр жүйесінің қатар жүретін ауруларын ескеріп құрылады. Бұл әдіс терапиялық шаралардың нәтижелілігін арттырып, пациенттердің жалпы денсаулығына оң әсер етеді. Ереже дәлелденген, жаңашыл және кеңінен қолдануға қолайлы; нәтижелері Rheumatology International халықаралық рецензияланатын журналында жарияланған.
8.	Дәйектілік қағидаты.	8.1 Әдіснаманы таңдау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған:	Зерттеу әдістерін таңдау негізделген және қойылған міндеттерге толық сәйкес келеді. Диссертациялық зерттеу әдебиеттерді іздеудің дұрыс стратегияларын қолдануды қамтитын кең және егжей-тегжейлі әдістемеге негізделген. Зерттеу әдістері төмендегідей: Ретроспективті зерттеу: 143 науқастың деректері талданды, олардың ішінде ревматоидты артриттің әртүрлі клиникалық көріністері мен оңалту шараларының нәтижелері қарастырылды. Клиникалық жағдайларды зерттеу: Әлемдік тәжірибедегі және Түркістан облысындағы ревматоидты артриттің клиникалық жағдайлары зерттелді, бұл жергілікті ерекшеліктерді анықтауға мүмкіндік берді.
	Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	1) ия;	
		2) жоқ.	

		8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:	IBM SPSS, version 20 және IBM SPSS Statistics, version 26 деректерін өңдеу бағдарламалары арқылы статистикалық өңдеудің дұрыс әдістерін репрезентативті түрде іріктеу және пайдалану докторантқа деректерді дұрыс түсіндіруге және сенімді қорытындыларды тұжырымдауға мүмкіндік берді.
		1) ия;	
		2) жоқ.	
		8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):	Теориялық тұжырымдар, анықталған өзара байланыстар мен заңдылықтар статистикалық көрсеткіштердің дұрыс және тиісті есептеулерімен дәлелденіп, расталған.
		1) ия;	
		2) жоқ.	
		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған.	Автордың қорғауға ұсынған барлық талаптары мен ережелері әлемдік қоғамдастықта әлеуметтік желілер мен дәйексөздер арқылы егжей-тегжейлі талқыланып, өзекті және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен қамтамасыз етілген.
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз.	
			Докторант әдебиет көздерінің жеткілікті көлемін зерттеді, ол жарияланған мақалаларға сәйкес 273 дереккөзді құрайды.

9	Практикалық құндылық қағидаты	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы:	Ғылыми жұмыстың теориялық маңыздылығы күмән тудырмайды және нәтижелерді резиденттер арасында оқу-әдістемелік процестерде пайдалануға болады, сондай-ақ ЖТД, терапевттер, ревматологтар арасында тәжірибеде қолдануға болады.
		1) бар;	
		2) жоқ.	
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:	Диссертациялық зерттеудің практикалық маңызы бар, зерттеу нәтижесі бойынша докторант «Ревматоидты артритпен ауыратын науқастарды оңалтудың заманауи тәсілдері бойынша ұсыныстар» әзірледі, ұсыныстар медициналық ұйымдардың клиникалық және ғылыми-зерттеу жұмысына енгізілді (авторлық куәлікпен және енгізу актілерімен расталған).
		1) ия;	
		2) жоқ.	
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа ма?	Тәжірибеге арналған ұсыныстар толығымен жаңа болып табылады. Диссертациялық зерттеу нәтижесінде докторант авторлық құқықпен қорғалатын объектілерге құқықтардың мемлекеттік тізіліміне (Қазақстан Республикасы) мәліметтер енгізу туралы 2 куәлік алды: «Йога ревматоидты артриттің қосымша терапиясы ретінде жағдайға шолу», 2024 жылғы «3» қыркүйек № 49379; «Ревматоидты артрит пен жүрек-тамыр ауруларын емдеу физиотерапия және реабилитацияның рөлі», 2024 жылғы «3» қыркүйек № 49380
		1) толығымен жаңа;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы:	Диссертациялық жұмыс Web of Science Core Collection және Scopus дерекқорларына кіретін халықаралық рецензияланатын журналдарда жарияланған 5 мақаламен ұсынылған. Жұмыс анық және нақты мазмұндаумен, логикалық баяндаумен және баяндаудың жақсы стилімен ерекшеленеді. Академиялық жазудың сапасы жоғары.
		1) жоғары;	
		2) орташа;	
		3) орташадан төмен;	
		4) төмен.	
11.	Диссертацияға ескертулер		Ғылыми жұмыстар жоғары деңгейде жазылған. Ескертулер жоқ.

12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді)	1. Мақала: «Assessment of complementary and alternative medicine methods in the management of ankylosing spondylitis, rheumatoid arthritis, and fibromyalgia syndrome» («Анкилоздаушы спондилит, ревматоидты артрит және фибромиалгия синдромын басқарудағы комплементарлық және альтернативті медицина әдістерін бағалау») <u>Ғылыми деңгейі:</u> Бұл мақалада ревматологиялық аурулары (анкилоздаушы спондилит, ревматоидты артрит, фибромиалгия) бар науқастарға жеке емдеу тәсілдерінің маңызы қарастырылған. Оның ішінде протездеу арқылы контрактураларды түзету, тыныс алу және жүрек-қантамыр жүйесінің қызметін оңалту, сондай-ақ жүру функциясын қалпына келтіру шаралары талданады. Сондай-ақ физикалық медицина және оңалту мамандарының бақылауымен жүргізілетін комплементарлық және альтернативті медицина әдістерінің пайдасы атап көрсетіледі. Мақала ревматологтар мен оңалту саласындағы мамандардың тығыз ынтымақтастықта жұмыс істеу қажеттігін айғақтайды. 2. Мақала: «The effectiveness of yoga as a form of exercise in the management of rheumatic diseases» («Ревматикалық ауруларды басқаруда жаттығу түрі ретінде йоганың тиімділігі») <u>Ғылыми деңгейі:</u> Бұл шолуда йоганың ревматикалық ауруларда ауру белсенділігін төмендету, тірек-қимыл аппаратының шағымдарын азайту, психоэмоционалдық әл-ауқатты жақсарту, мүгедектік пен өмір сүру сапасын жоғарылату тұрғысынан кейбір оң әсерлері сипатталған. Алайда, йоганың тиімділігіне қатысты деректердің бірізді болмауы және үлкен көлемді, жоғары әдіснамалық сападағы зерттеулердің жеткіліксіздігі де талқыланады. Болашақта йогаға деген қызығушылықтың өсуі болжанады, әрі оның қауіпсіздік деңгейінің жоғары болуына байланысты йога ревматикалық ауруларды емдеудегі дәрі-дәрмексіз әдістердің қатарында маңызды орын алуы мүмкін. 3. Мақала: «Yoga as a complementary therapy for rheumatoid arthritis: a case-based review» («Ревматоидты артритті емдеудегі комплементарлық терапия ретіндегі йога: клиникалық жағдайларға негізделген шолу») <u>Ғылыми деңгейі:</u> Бұл мақалада он пациентке жүргізілген үш айлық йога бағдарламасының нәтижелері баяндалады. Пациенттердің орташа жасы 52,6 жасты құрап, ауру ұзақтығы 24 айдан 204 айға дейін ауытқыған. Пациенттердің көпшілігі (70%-ы) аптасына үш реттен йогамен айналысқан, әр сеанс ұзақтығы орта есеппен 45 минутты құраған. Зерттеу нәтижелеріне сәйкес, таңертеңгі сіресудің ұзақтығы, ауырсыну деңгейі (VAS шкаласы),
-----	--	---

	сондай-ақ ауру белсенділігі төмендегені анықталды. Бұл деректер ревматоидты артритті емдеуде йоганың ықтимал тиімділігін көрсетеді. 4. Мақала: «Managing rheumatoid arthritis and cardiovascular disease: the role of physical medicine and rehabilitation» («Ревматоидты артрит пен жүрек-қантамыр ауруларын басқару: физикалық медицина және оңалтудың рөлі») <u>Ғылыми деңгейі:</u> Бұл зерттеуде ревматоидты артрит пен қатар жүретін жүрек-қантамыр аурулары бар 143 науқасқа талдау жасалған. Науқастардың басым бөлігі – әйелдер, орташа жасы – 58 жас. Ең жиі кездесетін ілеспелі патология – артериялық гипертензия (51%-ында 3-дәрежелі). Науқастардың 40,6%-ы ғана физикалық оңалтуға қатысқан, олардың ішінде йогамен айналысқандарда ауырсыну деңгейі мен таңертеңгі сіресудің ұзақтығы едәуір төмендегені, сондай-ақ DAS-28 көрсеткіші мен холестерин деңгейінің жақсырақ болғаны байқалды. Бұл деректер физикалық оңалтудың және йога сынды жаттығудың ревматоидты артрит пен жүрек-қантамыр патологияларын кешенді басқарудағы маңызды рөлін көрсетеді. 5. Мақала: «Complex rehabilitation of patients with rheumatoid» («Ревматоидты артриті бар науқастарды кешенді оңалту») <u>Ғылыми деңгейі:</u> Бұл жұмыста орташа қарқынды серуендеу, йога және диетотерапияны қамтитын кешенді оңалту бағдарламасының екі клиникалық жағдайдағы тиімділігі сипатталған. Нәтижесінде ауырсынатын және ісінген буындар саны қысқарып, ауырсыну деңгейі (VAS) төмендеген, таңертеңгі құрысу уақыты азайған. Сонымен қатар, науқастардың салмақ тастауына және дене салмағы индексін төмендетуге қол жеткізілген. Бірінші пациентте ауырсынатын буындар саны 22-ден 8-ге, ісінген буындар 16-дан 4-ке азайып, таңертеңгі құрысу уақыты 70 минутқа қысқарған. Екінші пациентте бұл көрсеткіштер сәйкесінше 13-тен 2-ге, 7-ден 1-ге төмендеген. Осы деректер ревматоидты артриті бар пациенттердің функционалдық мүмкіндіктері мен өмір сапасын жақсартуда кешенді оңалтудың тиімділігін дәлелдейді. Докторанттың барлық мақалалары толық ғылыми жаңашылдығымен, өзектілігімен, дұрыс және дәлелді әдістерді таңдаумен сипатталады. Ж.И. Сағтагановтың ғылыми мақалаларының Қазақстан Республикасы мен халықаралық қауымдастық үшін маңызы зор. Олар осы саладағы ғылымды, денсаулық сақтауды және білім беру процестерін дамытуға, өзекті мәселені шешуге, тиімді саяси шешімдер қабылдаудың басымдықтарын қалыптастыруға ықпал етеді.
--	---

13. Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)	Осылайша, «Қазіргі кезеңдегі жүйелі васкулиттер: клиникалық-зертханалық сипаттама және науқастарды жүргізу стратегиясын оңтайландыру» тақырыбында рецензиялауға ұсынылған диссертациялық жұмыс ішкі бірлік, практикалық құндылық, ғылыми жаңалық, дәйектілік және академиялық адалдық принциптерін сақтай отырып орындалған, аяқталған ғылыми зерттеу болып табылады; ҚР БҒМ Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің медицинада философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін диссертацияға қойылатын талаптарға сәйкес келеді, ал ізденуші Сағтаганов Жаксыбек Илесбекович 8D10141 – «Медицина» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін беруге лайық.
---	---

Ресми рецензенттер пікірлерінде келесі шешімдердің бірін көрсетеді:

- 1) философия докторы (PhD) немесе бейіні бойынша доктор дәрежесін беру;
- 2) диссертацияны пысықтауға жіберу (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайлардан басқа);
- 3) философия докторы (PhD) немесе бейіні бойынша доктор ғылыми дәрежесін беруден бас тарту

Ресми рецензенттер пікірлерінің көшірмелері докторантқа диссертация қорғауға дейін кемінде 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірілмей беріледі.

Ресми рецензент:

М.ғ.к., №3 ішкі аурулар кафедрасы,

Богомольца атындағы Ұлттық медицина университеті

Киев, Украина.

(қолы)

Фельков Дмитро Леонидович

Түпнұсқаға сәйкес ағылшын тілінен қазақ тіліне аударған Иманкулова Динара Маликовна.

